

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Σάββατο 3 Ιανουαρίου 2015

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το φαινόμενο της επιθετικότητας στο σχολείο

Όπως γνωρίζουμε, η λειτουργία του σχολείου είναι **συνυφασμένη** με την τήρηση μιας σειράς κανόνων, θεσπισμένων αφενός από την πολιτεία και αφετέρου από το ίδιο το σχολείο, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές του. Η πειθαρχία σ' αυτούς τους κανόνες είναι απαραίτητο συστατικό για την καλή λειτουργία και μαθησιακή αποτελεσματικότητα του σχολείου, αλλά παράλληλα σχετίζεται άμεσα και με το έργο της αγωγής, με την κοινωνικοποίηση των μαθητών και την εσωτερίκευση από αυτούς αρχών και αξιών που θα τους βοηθήσουν να συγκροτήσουν την προσωπικότητά τους και να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο ομαλά και δημιουργικά.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, αυτό που έχει απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό τους ερευνητές στα περισσότερα κράτη της Ευρώπης είναι η βία και η επιθετικότητα των μαθητών στο χώρο του σχολείου. [...]

Μια μορφή βίας που **εμφανίζεται** συχνά στο σχολείο είναι ο εκφοβισμός (bullying) ή η θυματοποίηση (victimization). Ο σχολικός εκφοβισμός / θυματοποίηση είναι οι δύο όροι που έχουν μεταφραστεί από τον αγγλικό όρο «Bullying», παρατηρούνται στο σχολικό περιβάλλον και δυσχεραίνουν την προσαρμογή των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο «θυματοποίηση» αποδίδουμε τον αγγλικό όρο «victimization» που είναι **αποτέλεσμα** εκφοβισμού (Bullying), δηλαδή μιας συγκεκριμένης μορφής επιθετικής συμπεριφοράς με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Οι βασικές προϋποθέσεις για τη χρησιμοποίηση του όρου είναι η επανάληψη αυτών των ενεργειών με σταθερή συχνότητα και μεθόδευση προς τους πιο αδύναμους μαθητές.

Σύμφωνα με τον Olweus, ο εκφοβισμός μπορεί να οριστεί με τον ακόλουθο τρόπο: «ένας μαθητής γίνεται αντικείμενο εκφοβισμού ή θυματοποιείται όταν υποβάλλεται, κατ' επανάληψη και κατ' εξακολούθηση, σε αρνητικές ενέργειες από έναν ή περισσότερους άλλους μαθητές». Η αρνητική ενέργεια μπορεί να είναι λεκτική (πειράγματα, απειλές, ειρωνείες κ.ά.), σωματική (χτυπήματα, σπρώξιμο, κ.ά.), όπως και ψυχολογική (συκοφάντηση, αποκλεισμός από ομάδα, απομόνωση κ.ά.). [...]

Η σημασία του σχολικού εκφοβισμού για την κοινωνία έχει οδηγήσει πολλούς ερευνητές στη διερεύνηση και την αναζήτηση των παραγόντων και των κοινωνικών

συνθηκών που τον προκαλούν ή και τον ευνοούν. [...] Συγκεκριμένα, μαθητές, των οποίων το κοινωνικό υπόβαθρο, οι γνωστικές τους ικανότητες και το γλωσσικό ή πολιτισμικό υπόβαθρο διαφέρει ή αποκλίνει από το αντίστοιχο των άλλων μαθητών της τάξης, βρίσκονται σε αυξημένο κίνδυνο τόσο ως δράστες όσο και ως θύματα σχολικής βίας και εκφοβισμού. Από εμπειρικά δεδομένα, υπάρχουν ενδείξεις ότι ο βαθμός, κατά τον οποίο ορισμένα παιδιά θυματοποιούνται, επηρεάζεται από το αν είναι μέλη κάποιας μειονότητας ή αν αποκλίνουν από αυτό που θεωρείται προέχον ομαδικό πρότυπο σε θέματα συμπεριφοράς, εξωτερικών χαρακτηριστικών, οικογενειακής προέλευσης και τόσων άλλων. [...]

Επίσης, η μεταβλητή «κοινωνικό φύλο» (gender) έχει επισημανθεί από όλες σχεδόν τις έρευνες. Τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες εμπλοκής σε περιστατικά σχολικής βίας (ως θύματα και ως θύτες) συγκριτικά με τα κορίτσια, μια διαπίστωση που αναμφίβολα συνδέεται με τη διαδικασία της διαφορικής κοινωνικοποίησης. Όπως αναφέρουν οι Δεληγιάννη-Κουϊμτζή και Σακκά, «το σχολείο αποτελεί φορέα κοινωνικοποίησης που προωθεί, στηρίζει και αναπαράγει την κυρίαρχη άποψη για το πώς πρέπει και πώς δεν πρέπει να συμπεριφέρονται τα δύο φύλα και δομεί ηγεμονικές ανδρικές και γυναικείες ταυτότητες». [...]

Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης, παιδιά που γίνονται μάρτυρες βίαιης συμπεριφοράς μεταξύ των γονέων τους έχουν περισσότερες πιθανότητες να μάθουν και να αντιγράψουν αυτά τα επιθετικά πρότυπα συμπεριφοράς. Η έκθεση σ' αυτές τις μορφές συμπεριφοράς μπορούν να επηρεάσουν την εικόνα του παιδιού γύρω από την επιθετική συμπεριφορά και να τη θεωρήσουν ως μια αποδεκτή μορφή και μέθοδο αντιμετώπισης συγκρούσεων.

Τέλος, σχετικά με την επίδραση των συνομηλίκων στην εκδήλωση βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς, υπάρχουν πλούσια ερευνητικά δεδομένα. Στις έρευνες για τη σχολική βία και τον εκφοβισμό επισημαίνεται η επίδραση της ομάδας των συνομηλίκων στην άσκηση της βίας και τα «παιχνίδια εξουσίας» μεταξύ των συνομηλίκων, την ιεράρχηση των φίλων, τη θέση του μαθητή στην ομάδα των συνομηλίκων του, τις αξίες, τις στάσεις και συμπεριφορές της ομάδας.

Ελένη Δ. Τρίγκα – Μερτίκα, Σχολική Βία, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2011, σελ. 37, 41, 50-51.

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου με 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. «Το σχολείο αποτελεί φορέα κοινωνικοποίησης που προωθεί, στηρίζει και αναπαράγει την κυρίαρχη άποψη για το πώς πρέπει και πώς δεν πρέπει να συμπεριφέρονται τα δύο φύλα και δομεί ηγεμονικές ανδρικές και γυναικείες ταυτότητες»: Να αναπτύξετε το νόημα της περιόδου με 70-80 λέξεις.

Μονάδες 11

B2. Να επισημάνετε τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα επιστημονικού λόγου στο κείμενο που σας δίνεται.

Μονάδες 6

B3. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς, εκτός των άλλων, και την επίκληση στην αυθεντία. Να εντοπίσετε δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τη χρήση τους (μονάδες 4).

Μονάδες 6

B4. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **συνυφασμένα, εμφανίζεται, αποτέλεσμα, αναμφίβολα, συγκρούσεων.**

Μονάδες 5

B5. α) Συγκεκριμένα, Επίσης, Τέλος: Ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση καθεμιάς από τις παραπάνω λέξεις;

Μονάδες 3

β) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«θυματοποίηση»

«ένας μαθητής γίνεται αντικείμενο εκφοβισμού ή θυματοποιείται όταν υποβάλλεται, κατ' επανάληψη και κατ' εξακολούθηση, σε αρνητικές ενέργειες από έναν ή περισσότερους άλλους μαθητές»

Μονάδες 4

Γ. Φαινόμενο που προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία το τελευταίο διάστημα είναι ο σχολικός εκφοβισμός. Σε σχετική ημερίδα που διοργανώνει το σχολείο σας εκφωνείτε ομιλία (500-600 λέξεις) στην οποία καταγράφετε τις συνέπειες του σχολικού εκφοβισμού και προτείνετε τρόπους αντιμετώπισής του.

Μονάδες 40

Σας ευχόμαστε επιτυχία!!!